

УДК 339.98

УКРАЇНА В ДЕЯКИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ КОНТЕКСТАХ ХХ СТ.**Єрмоленко В.А.**

Черкаський державний технологічний університет

За годы независимости Украина так и не достигла докризисного уровня производства 1990 года. Такое положение требует всестороннего анализа факторов, которые детерминировали данную ситуацию, в том числе негативного вклада, который внесли основные субъекты геополитических "игр" XX века.

Ключевые слова: докризисный уровень производства, геополитические факторы, международная среда

For years of independent Ukraine hasn't reached the level of production of 1990 before the crisis. Such a state demands the analysis of the factors which determined this situation including negative "contribution" that was made by the main subjects of geopolitical "games" of the XX century.

Key words: level of production before a crisis, geopolitical factors, international environment.

Постановка проблеми. Процес розвитку людини постійно супроводжується суперництвом, боротьбою та війнами як за територію, так і за місце в ієрархізованому міжнародному середовищі. Тому геополітичні проблеми ніколи не були байдужими для людини. Ця боротьба точилася за реалізацію тих чи інших інтересів, які були детерміновані як свідомою частиною природи людини, так і підсвідомою. Звідси дії людини мали як раціональний "текст", так і ірраціональний контекст. В цій боротьбі утворювалися ті чи інші союзи, які мали не тільки вертикальні рівні, відповідно до тих чи інших державних утворень, що більш-менш знайшло відображення у наукових дослідженнях, а й інші, які важко піддаються класифікації. Наприклад, не можна заперечувати дію релігійного чинника в тих чи інших міжнародних подіях або при укладанні договорів чи утворенні союзів. Значним геополітичним фактором, принаймні на початку ХХ століття, став II Інтернаціонал, однією із складових частин якого були більшовики на чолі з В. Леніном, таємні та явні представники котрого зовсім не відсторонилися від подій в Росії 1917 р., а, навпаки, надавали всебічну допомогу цим перетворенням, в тому числі кадрову та фінансову. Після перемоги над Наполеоном I активною протестною силою стали декабристи, які в колишньому СРСР були афішовані як "таємні товариства", а в дійсності, вони були масонами. Чому в демократичних країнах ця світова організація є підпільною, хоча керівники багатьох країн є її членами? Не обійшла стороною ця напасть, як відомо, і Україну.

В багатьох укладених міжнародних договорах чи союзах були таємні статті. З часом вони оприлюднювалися, що дало можливість отримати формальне підтвердження попереднім допущенням чи висновкам дослідників. Наприклад, не було таємницею для дослідників існування домовленості між націонал-соціалістами нацистської Німеччини і космополітичним комуно-більшовицьким керівництвом колишнього СРСР, яка вже в роки перебудови була оприлюднена і отримала назву "Пакт Молотова-Рібентропа" тощо.

Аналіз проблем та публікацій. Геополітика ХХ століття досліджувалася багатьма істориками, економістами, філософами, психологами, народознавцями тощо, результати яких знайшли відображення в працях А. Гойнбі, Ж. Стігліца, У. Бека, Г. Кіссінджера, Зб. Бжезинського, Дж. Сороса, Ф. Фукуями, С. Ханінгтона, В. Іноземцева, А. Філіпенка, О. Білоруса, О. Лук'яненка і багатьох інших. Проте залишається ряд невіршених проблем, значна частина яких пов'язана як з закритістю інформації, оскільки ця проблематика безпосередньо стосується національної безпеки, так і з тим, що в дослідженні цих проблем велике значення мають не тільки тексти, а й контексти, які входять в цю проблематику. Песимістичний варіант цього аспекту висловив Ф. Тютчев: "Нам не дано предугадать, // Как наше слово отзовется", а ще в більш песимістичному аспекті – біблійне: "Примножуючи знання, ми примножуємо скорботи".

Метою даної статті є обґрунтування необхідності посиленої уваги дослідників до значущих і досі не повністю розсекречених фактів, які в своїх геополітичних контекстах, з одного боку, сприяли утворенню незалежної України, а з другого – багато в чому стали і причинами руйнівних явищ, які спостерігаються впродовж всього процесу становлення самостійної України.

Виклад основного матеріалу. ХХ ст. можна визнати як епіцентр керованості і перехід глобальних проблем на його принципово якісно новий рівень – депопуляція людей. Нині це явище є характер-

ним поки що для корінного населення країн Європи та деяких інших країн, які досягли найвищого життєвого рівня населення за ВВП на душу населення, а також за керованістю та врегульованістю соціально-економічного життя. Переломний момент зменшення частки цього населення в світі започаткувався якраз у 30-ті роки ХХ ст., коли була вирішена проблема розщеплення атома та наукові розробки досягли такого рівня, які в своєму розвитку дали можливість виробляти обчислювальні машини, тобто машини, які вийшли на принципово новий якісний рівень – рівень обробки інформації – і тим самим полегшили роботу мозку, тоді як раніше створення машин та устаткування були направлені, в основному, на полегшення фізичних зусиль людини, її енергетичної складової. Основне навантаження в такому суспільстві припадає на духовний і творчий потенціали людини, а виснажується вже не тільки нервова система людини, а й інші життєдайні основи. Широко розповсюдженою є помилкова думка, що творчі, духовні здібності людини – це невичерпне джерело. Просто в своїй ентропійній (руйнівній) діяльності людина "заглиблюється" в закономірності природи, щоб потім утилітарно пристосувати і використати у власних інтересах, але перед цим вона "занурилась" в самопізнання і через накопичення потенціалу самоусвідомлення вийшла на рівень проблем вже здатною для їх вирішення.

Найбільш "керованими" та "регульованими" країнами в першій половині ХХ ст. виявилися країни-антиподи – космополітичний СРСР та нацистська Німеччина. Але, як інколи цілком правильно кажуть, протилежності "сходяться". "Зійшлися" вони в тому, що в СРСР був соціалістичний лад на чолі з комуністами-більшовиками, в якому пролетаріат, робітничий клас офіційно вважався гегемоном. А в Німеччині була при владі націонал-соціалістична робітничая партія. Але в СРСР головною виступала космополітична ідеологія, за якою пролетаріат, за переконанням К. Маркса та Ф. Енгельса, не має вітчизни, тоді як, в Німеччині – навпаки, панувала ідеологія нацизму, ідея наднації тощо. Зрозуміло, що обидві ідеї мали своє давнє історичне підґрунтя і непросту історію співіснування. "Зійшлися" нацисти і комуністи-більшовики і за тактичними засобами, які вони використовували у боротьбі за владу. М. Бухарін на ХІІ з'їзді РКП (б) в 1923 році звернув увагу на те, що фашисти на практиці застосовували досвід російської революції [2, с. 131]. "Зійшлися" вони не тільки щодо засобів, а й щодо деяких теоретичних параметрів, наприклад, в поглядах на етноси, народи тощо. Націонал-соціалісти в ім'я своєї нації намагалися знищити всіх євреїв, циган та інші неповноцінні в їхніх очах нації. Теоретики комуністичних К. Маркс та Ф. Енгельс теоретично обґрунтовували необхідність за короткий історичний час знищити не тільки зайві на їх погляд класи, що загальновідомо, а й в ім'я революції допускали, при певних умовах, знищення всіх, як вони вважали, "фантастичних" націй – всі слов'янські народи (окрім поляків), – щоправда, в ім'я революції [3, с. 297–298]. "Зійшлися" вони в злочинах проти людства, за що нацистів цілком справедливо засудили Нюрнберзьким судом, тоді як за Голодомор, репресії, ГУЛАГ та інші злочини комуністично-більшовиків – Нюрнберг-2 – чекає свого часу, оскільки народи на рівні своїх керівників ще не набралися сили і мужності подивитись правді у вічі на всі теоретичні джерела цієї людожерської течії в розвитку людства і перекладають ці непрості проблеми на нащадків, хоча відомо, що процес розвитку людства супроводжується зростанням складності та невизначеності.

"Зійшлися" вони і в сучасних економічних наслідках. І в СРСР, і в гітлерівській Німеччині були значні досягнення в науково-технічній та економічній сферах. Основну роль в цих досягненнях грали, хоча і утопічні, часто хибні, але ніби трансцендентні потреби – потреби в Абсолюті. Ці спекулятивні та демагогічні обіцянки забезпечили, наприклад, комуністам перемогу в драматичних подіях 1917 року. Водночас, цей розвиток відбувався багато в чому завдяки своєрідному "допінгу" – стражданням та крові людей. Спостерігалися і деякі відмінності. Наприклад, нацистська Німеччина припинила своє існування після військової поразки внаслідок зовнішнього чинника. Відстрілювались часто до останнього. СРСР же зник внаслідок вичерпання своїх внутрішніх сил, а також через розрив між задекларованими трансцендентними потребами і реальним життям. Без єдиного пострілу. Без єдиної форми протесту, хоча ніхто їм цього не забороняв і навіть не погрожував... Але треба відзначити, що в перемозі над гітлерівською Німеччиною зовнішній чинник надав перевагу військовій силі, а в поразці СРСР в "холодній війні" головне значення мав інформаційно-фінансовий чинник. Причому, розвиток виробництва в СРСР уповільнювався зі збільшенням демократизації суспільства і зі зменшенням цього страшного допінгу. В таких непростих процесах та явищах свою негативну роль для колишнього СРСР відігравали ці певні "агенти впливу", які реалізували свої плани під час перебудови. Дана тематика для подальшого дослідження потребує додаткового інформаційного забезпечення. Оскільки, приміром, коли М. Горбачов зазначив, що про серпневі події 1991 р. ніхто і ніколи правди не дізнається, то, окрім самонадіяності, там були і певні реальні підстави. В той же час, існували й суттєві розбіжності, які, як виявилось, не на користь комуністичного СРСР. Так, наприклад, І. Яковенко зазначає: "Перехід від комунізму до фашизму є прогресивним переходом, оскільки фашизм приймає приватну власність. Тому фашистські режими несуть в собі деяке ядро, яке через 30–40 років робить їх нормальними

буржуазними демократіями, а, скажімо, комунізм, який заперечує приватну власність, розвивається до повного самознищення, зникає через 70–80 років" [4, с. 89]. Якщо відкинути цинізм цього порівняння, то реальна дійсність підтверджує його висновок. Хоча в даному випадку чистота експериментів є досить відносною, особливо це стосується параметрів часу. Нацисти при владі в Німеччині були 12 років, з них половина припала на Другу світову війну, тоді як космополітичні комуно-більшовики були при владі майже 74 роки, з яких теж багато припало на війни та відновлення. Але головне полягає не в цьому. Значну, а інколи і вирішальну роль в даному випадку відіграв зовнішній чинник.

Перемога країн Антанти в Першій світовій війні закінчилася Версальським мирним договором, згідно з яким на переможені країни накладалася непосильна контрибуція, що, зрозуміло, надавало дві можливості цим країнам: або поступово зійти зі світової арени, або дати відповідь на цей виклик. Відомо, що така неординарна подія, як Перша світова війна спричинила величезний струс, наслідком якого стали величезні соціальні "хвилі", які в нашій країні привели як до утворення Української держави, так і до її поразки. З другого боку, Перша світова війна не стала суто природним або повністю випадковим явищем – її певні сили, які не афішували своєї діяльності, підбурювали події, щоб потім "осідлати" і використати їх в своїх інтересах. Не був осторонь від цих процесів і II Інтернаціонал. Але сталося не все так, як деяким планувалося. Відповіддю на цей виклик став фашизм в Італії, нацизм в Німеччині, деякою мірою комунізм спочатку в Росії, а потім в СРСР. В інших країнах Європи і світу ці політичні сили стали досить вагомими і впливовими.

В своєму розвитку людство в усіх аспектах життя має різні напрацювання, які часто стають діаметрально протилежними. Наприкінці XX століття в деяких ментальних координатах з'явилися так звані глобалісти і антиглобалісти. При цьому, в контексті, антиглобалісти своїм "анти" виступають, нібито, у вигляді певної деструктивної сили, на противагу нібито конструктивістам – глобалістам. В дійсності все навпаки. Це політтехнологи зробили певну "зміну полюсів", оскільки історично людство зароджувалося і розвивалося через роз'єднання і кристалізацію особливого, індивідуального, неповторного (як і все природне), а загальне спочатку "оформлювало" цей процес в системи, а потім переходило свою межу і тим самим "умертвляло" своїм уніфікаторством унікальне та неповторне, але не до кінця. Потім з'являлись новоутворення і вже на новій основі все відновлювалось і повторювалось.

Космополітизм виборював своє інформаційне поле за допомогою монотеїстичних релігій, які не можна звинуватити в демократизмі і для яких також характерним є принцип несумісності: "Хто не з нами, той проти нас". Це така ж сама позиція самолюбства, навіть в своєму крайньому вияві більш еґоїстичною і лукавою. Вона в наш час притаманна і глобалістам, оскільки вони власні інтереси видають за інтереси всього людства. Глобалісти своїми уніфікуючими пропозиціями пригнічують і навіть ігнорують індивідуальне, то, в цьому плані, ці пропозиції є антиприродними, і антилюдяними своїм крайнім тоталітаризмом, що ментально єднає їх з космополітичними комуністами, лукавство яких також проявляється і в тому, що світовий пролетаріат, за ідеєю К. Маркса і Ф. Енгельса, здобуває весь світ і тільки насильницьким поваленням всього існуючого суспільного ладу [1, с. 441]. І не менше. Та ж сама ідея світового панування, тільки в завуальованому, лукавому вигляді присутня і в глобалістів. В цьому плані відбувається переведення політтехнологіями реального протиставлення: патріот – антипатріот спочатку в інше: патріот – космополіт, де вже відсутнє деструктивне "анти". Наприкінці XX століття політтехнологи "змінити полюс" – і вже, з одного боку, виступають не як антипатріоти та космополіти, а як глобалісти, і нібито дрібна частинка ізгоїв – антиглобалістів, патріотів свого народу, країни, з іншого боку.

Тому лукавлять ті, хто вважає, що антиглобалісти – це своєрідна реакція на глобалістичні тенденції. "Альтерглобалісти" – це також є специфічна "дурилка", оскільки її придумали глобалісти, і вона служить своєрідною формою "розкидання каміння" глобалістів. Про це свідчить той факт того, що деякі вчорашні глобалісти на інформаційному полі стали "розкручувати" теорії "альтерглобалістів", з намаганням зруйнувати або послабити ці антиглобалістичні об'єднання, в кращому випадку їх очолити. Аналогічно тому, як Володимир Жириновський "грає роль" російського патріота, а деякі з українських політиків видають себе за патріотів України. В цьому плані глобалісти навмисно створюють і розповсюджують інформаційний бруд. Безпідставно і безвідповідально.

Зрозуміло, що в цих таємних масонських та інших, типу II Інтернаціоналу, організаціях була і своя спеціалізація. Хтось формував, загострював особисту ворожнечу лідерів країн, щоб унеможливити компромісні рішення в переломних моментах. Хтось ці моменти формував, де хтось – фінансував. Так, деякі дослідники вказують на те, що вбивство принца Австро-Угорської імперії, що, власне, і стало приводом для розв'язання війни, не обійшлося без участі Льва Троцького. Хтось формував ті чи інші пастки. Так, наприклад, досі невідомо авторство "сухого закону", який був прийнятий царською Росією з початком Першої світової війни. Зовнішньо цей крок має вигляд виваженого рішення. Але це

був один із підступних елементів плану розбалансування фінансової системи країни, який, з багатьма іншими деструктивними діями призвів до так званої Лютневої революції. В цьому плані здійснювалось пророцтво Льва Толстого, яке він зробив у своєму творі "Війна і мир". Якщо образ А. Волконського уявити втіленням російського національно-патріотичного духу, то він гине у війні, а Наташа Ростова, як інша половина російської долі "дістається" масону П'єру Безухову. Так і в реальній дійсності багато чого з російської ментальності "згоріло" у військовому вогнищі Першої світової війни, а владу спокійно, хоча і не без певної масовки, в Росії захопили масони у вигляді Тимчасового уряду, а в Україні – у вигляді Центральної Ради.

Треба відзначити і те, що Й. Сталін ніколи не був "всесильним повелителем", як його іноді несласлушено і несправедливо називають, оскільки ті, хто започаткував та створив основу цієї космополітичної "бешенной кровавой мути" (С. Єсенін), завжди тримали "контрольний пакет" влади в своїх руках. Та й сам Й. Сталін був "продуктом" цієї комуно-більшовицької ментальності. Можливо, були в нього в якомусь плані зрушення. На користь такої думки свідчить те, що в своїх зверненнях до народу, присвячених перемозі у Великій Вітчизняній війні 9 травня 1945 року і Другій світовій війні 2 вересня 1945 року Й. Сталін ні одного слова не сказав про роль партії в цій війні та перемозі в ній, тоді як наголошував, що на вітвар Батьківщини покладена боротьба слов'янських народів [5, с. 24]. Але вже в своїй промові на передвибірчих зборах виборців 9 лютого 1946 року він зазначає, що "наша перемога є, перш за все, перемогою нашого суспільного строю" [6, с. 26]. Яке у Сталіна було бачення реформування чи докорінної зміни суспільного ладу – нікому не відомо, оскільки він, як талановитий тактик часто змінював свої позиції, тому складно визначити де, коли і якою була його власна позиція, а де вимушена, а також, де він самостійно діяв, а де його просто використали інші в своїх цілях, як це трапилось, наприклад, з Нестором Махно, оскільки начальник його контррозвідки Льова Задов був агентом більшовиків, а у критичний для них момент в Гуляй Поле прибув один із лідерів більшовиків Л. Каменєв для переговорів, а точніше для більш активного залучення його військ у війні проти А. Денікіна. В цей "контрольний пакет влади" в свій час входив і Л. Берія, який після смерті Й. Сталіна намагався "перетворитися" на демократа, і сумнозвісний Л. Каганович, а також багаторічний головний КДБіст Ю. Андропов, який зберігав, готував та контролював, а також "розкручував" кадри майбутньої "перебудови" тощо. Принаймні Мавр зіграв свою позитивну роль у Другій світовій війні і його прибрали. Україна не була активним гравцем у всіх цих воєнних і післявоєнних пертурбаціях, але, в силу різних причин, стала членом ООН та отримала територію майже в межах сучасних кордонів, окрім АР Крим, яка на той час входила до складу РРФСР як область.

Про непрості таємні факти того періоду стає відомо все більше й більше. Так, наприклад, відомий генерал КДБ П. Судоплатов пише, як йому розповідали, що в жовтні 1942 року Й. Сталін прийняв на своїй дачі Вернадського і Йоффе. Вернадський, посилаючись на неформальну домовленість видатних фізиків світу про спільну роботу, запропонував Сталіну звернутися до Н. Бора та інших вчених, які емігрували до США, а також до американського та англійського урядів з проханням поділитися з нашою країною інформацією та разом проводити роботи по дослідженню у сфері атомної енергії. На це Сталін відповів, що вчені – політично наївні, якщо думають, що західні уряди нададуть нам інформацію про зброю, що дасть можливість у майбутньому володарювати, панувати над світом [7, с. 295]. Перед цим Н. Бор проінформував радянських керівників про реальну можливість створення атомної бомби у фашистській Німеччині [7, с. 281]. Стосовно наївності самого Й. Сталіна: в певній вісі координат можна визнати те, що він був дійсно примітивним, оскільки не міг передбачити, зрозуміти, що цей дарунок у вигляді "троянського коня", цю "жертву" у вигляді науково-технічних розробок зі створення атомної зброї, висловлюючись шаховою термінологією, якщо і треба брати, то з великою обережністю, ретельно підготувавшись, щоб потім можна було з гарантією нейтралізувати, оскільки ця фігура "отруєна". А головне те, що всі ці непрості рішення були багатоходовою геополітичною комбінацією, яка була скоріш за все узгоджена з Президентом США Т. Рузвельтом та його прибічниками. Час показав, що це був "дар данайців". Можливо, у Й. Сталіна і вибори не залишалося.

Отже, і так звані маккартизм в післявоєнний період в США, і боротьба проти "безродних космополитов" в колишньому СРСР мали своє підґрунтя, а не якісь суб'єктивні примхи Сталіна чи когось іншого, оскільки ці сили мали свої плани щодо становлення нового біполярного світу. Так, одні зраджували державним інтересам США, а інші – СРСР. По-перше, цілком справедливо говорять, що СРСР був тоталітарною державою, де все було під контролем, але і масон-академік В. Вернадський, і відомий фізик І. Йоффе спокійно проводять неформальні зустрічі, переговори, планують загальні заходи із закордонною організацією "поза спиною держави". Всі ці заходи, які пов'язані з теоретичними розробками розщеплення атома та втілення їх на практиці потребують величезних витрат, які, можливо, не під силу цілим державам, сприяють формуванню нового геополітичного середовища, а диктатор

Й. Сталін навіть про це й гадки не мав... І, що головне, це не викликало у нього обурення. Він не викликав до себе керівників спецорганів, які несуть персональну відповідальність за розвідку та контррозвідку. Чому? Мабуть, просто вибору не було. Після війни він намагався взяти реванш і поставити під власний контроль ці процеси шляхом боротьби з "безродними космополитами". І програв. В особистому плані цей програш коштував йому власного життя або просто прискорив його кончину. П. Судоплатов пише, досі ні СРСР, ні США не повідомляють про зміст бесід, переговорів, домовленостей і угод між керівництвом СРСР і Гаррі Гопкінсом. Причина відома. Інтереси.

Окрім ситуації із виробництвом атомної зброї були ще декілька таємних угод. П. Судоплатов пише, що Г. Гопкінс (зі слів посла СРСР у США Уманського), близький друг Т. Рузвельта та його особистий посланець з особливо важливих справ, від імені президента поставив перед керівництвом СРСР питання про розпуск Комінтерну та примирення з російською православною церквою, щоб зняти перешкоди з боку опозиції стосовно допомоги по ленд-лізу [7, с. 372]. І те, і інше мають свої непрості контексти та продовження. Комінтерн, наприклад, як космополітичне утворення і продовження І та ІІ Інтернаціоналів, мабуть, просто вже вичерпав свій ресурс і був замінений іншим, менш одіозним утворенням. Але цілі були одні й ті ж. В цьому річизі знаходиться і відомий заклик маніфесту Рассела-Ейнштейна: "Пам`ятайте про те, що ви належите до роду людського і забудьте про все інше" [8, с. 159], оскільки такі заклики формують ідеологію тоталітаризму, для якого характерним є підхід типу: "Забудь про все, а думай про комунізм", або якусь іншу інформаційну "пустушку". Але, при цьому, з'ясовується, що такі рекомендації надаються для інших націй та народів, а не для своїх. В ідеології тоталітаризму "рід людський" замінюється чи то біблійним "обраним Богом народом", чи то нацією, чи то партією, чи то класом... Немає роду людського без конкретних людей, конкретних етносів, націй, держав. Не науковий це підхід і протиставлення недоречне, невірне. Потрібним є і те, і інше. В процесі розвитку, як відомо, без крайнощів не обходиться, оскільки ще нікому не відома та "золота середина", яка, за висловом Гегеля, "проявляється" лише після її проходження.

Своєрідну інтерпретацію цим маловідомим фактам дає М. Попович. Він пише, що Вернадський, Йоффе, Капиця та інші були, з погляду цинічного диктатора, вкрай наївними, наївним був пізніше і академік А. Сахаров. Проте ця наївність несподівано для комуністичного керівництва дала такі плоди, з яких згодом виросла демократична ідеологія "перебудови" [9, с.123]. М. Попович поставив крапку там, де треба ставити принаймні кому, оскільки ця "наївність", носіями якої були Йоффе, Вернадський, Капиця, Сахаров, а також Нільс Бор з вченими, які встигли емігрувати до США від загрози німецького фашизму, була специфічною. Її специфіка полягає не тільки в тому, що цей "плід" реалізував себе у зовсім не наївній констатації Президентом США Бушем-старшим перемогу США у "холодній війні", а також у руйнації на всьому пострадянському просторі, яка перевершила масштаби Вітчизняної війни.

Процес утворення незалежної та самостійної України відбувався в умовах жорстокої "інформаційної війни", яка, з одного боку, давала можливість показати криваві дії ментальності космополітично-комуністичного гатунку, а, з іншого боку, відновитись на своєму етнічному ґрунті паросткам тих природних сил, завдяки яким, власне, і утворилась держава Україна. В цьому процесі свою позитивну для України роль відіграв і зовнішній чинник. З другого боку, власні, недалекоглядні, егоїстичні інтереси цих зовнішніх сил переросли в "інформаційне забруднення" українського середовища, що багато в чому сприяло унеможливленню для цих природних національно-патріотичних сил очолити процес розбудови України, стати центром кристалізації державотворчих процесів, і багато в чому детермінувало утворення компрадорсько-комуно-кримінального союзу, наслідком дії якого і стала така масштабна і глибока руйнація.

Однак, потрібно погодитись і з висновком Дж. Стігліца: "Звідси люди Росії мають нести більшу частину провини за те, що сталося. Однак західні радники, особливо зі Сполучених Штатів та МВФ, які швидко прийшли сюди, щоб благовіщувати про ринкову економіку, також мають нести частину провини" [10, с. 136]. Цей висновок Дж. Стігліца підходить майже повністю і для України. В той же час, потрібне і суттєве уточнення. І народ України, і народ Росії жили в умовах тоталітаризму. В будь-якому випадку суб'єкти влади несуть більшу відповідальність, ніж простий народ, який завжди мав і має більші винагороди, привілеї тощо. Ці аспекти значно зростають в перехідний період, оскільки потрібно протистояти інерційним, деструктивним моментам, тим більше, якщо вони часто ініціюються ззовні.

Наслідки перемоги США в "холодній війні" насправді майже нічим не відрізняються від наслідків Версальського договору. Сотні мільярдів доларів, які "втекли" за кордон, виступають, з одного боку, як своєрідна контрибуція, а з другого – процес "придушення" інтелектуального, наукомісткого виробництва виступає, як своєрідна форма заборони Німеччині виробляти сучасну військову техніку.

Просто "грубі" форми Версальського договору замінені "м'якими" політичними, фінансовими, інформаційними технологіями.

Тому були всі підстави колонізацію називати колонізацією. Неокolonізація – це та ж сама колонізація, тільки вже іншими більш "цивілізованими", "м'якшими" засобами, наприклад, – фінансовими, яку стали проводити "цивілізовані" країни щодо країн, які звільнилися від колоніалізму. Окрім цього явища, який набув масштабності з 50-х років ХХ ст., були й інші модифікації, але із аналогічними руйнівними наслідками. Ці механізми були успішно апробовані так званими "економічними вбивцями" в Саудівській Аравії в 70-ті роки [11, с. 103]. Дослідники цього нового феномену зробили висновок, що політичні діячі, які не бажають прислуховуватись до "економічних вбивць" і "співробітничати" із США, підлягають ліквідації за допомогою "шакалів" – ліквідаторів [11, с. 103]. Такі факти наводить і Дж. Перкінс в своїй аналітичній праці "Сповідь економічного вбивці", розглядаючи деякі "глобальні інституціональні пастки".

Але найбільш "вдалими" у використанні "економічних вбивць" виявилися країни колишнього СРСР. Україна в цьому списку стала одним із "лідерів", оскільки прості арифметичні підрахунки, згідно з офіційними даними, показують, що тільки прямі втрати за 15 років, з 1990 р. по 2005 р. включно, і тільки по ВВП становлять більше 4,5 трлн гривень в цінах 2005 року [12, с. 29–31]. Відомо, що ВВП офіційний за купівельною спроможністю мають різну величину і різний критерій виміру по всіх роках з 1990 р. по 2005 р., які наводяться різними інституціями у вигляді експертних оцінок. Але при всіх умовах, по купівельній спроможності в 2005 р. 1 гривня дорівнювала майже 1 долару, то виходить, що втрати України від кризи за ці 15 років становлять майже 4 трильйони доларів в цінах 2005 року! Хто, коли і які пояснення давав або дає зараз з цього приводу? Як розуміти експертну оцінку, яку в 1990–1991 рр. робили різні закордонні фінансові установи, згідно з якими Україна є найбільш підготовленою до ринкових перетворень з усіх пострадянських республік? Хто персонально цю експертизу проводив, і на яких підставах вона робилася? Як склалася їхня подальша кар'єра?

Висновок. Таким чином, економічна руйнація, яка відбувається на теренах України, має не тільки об'єктивний, але й суб'єктивний рівень, а також геополітичний контекст. Але висновок видатного мислителя Й. Гете: "Народ, умеючий боротися, легко заделає прорыв", залишається актуальним як ніколи. Німецький мислитель Й. Гердер, який вперше ввів у науковий обіг термін "націоналізм", а також якого цілком справедливо охарактеризували, як "пророка різноманітності", прогнозував (і в цьому контексті бажав, сподівався, висловлював свою ментальну спорідненість) прекрасні перспективи для України. Глобальні проблеми ставлять перед усім людством взагалі і українським народом зокрема нові виклики, а також детермінують необхідність переходу від домінування утилітаризму з його прибутком як кінцевою ціллю виробництва та уніфікуючо-омертвляючим сценарієм розвитку до багатоаспектності, різноманітності – антиентропійного сценарію розвитку, в якому примноження знань не буде примноженням скорботи. Такий сценарій розвитку підніме інтелектуальну діяльність на якісно новий рівень розвитку, в якому Добро вже не буде виступати втіхою для дітей із поблажливою, мефістофельською посмішкою цинізму людей, які втратили трансцендентні потреби, а Краса займе своє домінуюче місце.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маркс К., Енгельс Ф. Маніфест комуністичної партії // К. Маркс, Ф. Енгельс. Твори. –К.: Політвидав, 1958. – Т. 4.
2. Грицанов А.А. Большевизм / Социология. Энциклопедия / Сост. А.А. Грицанов и др. – Минск: Книжный дом, 2003. – 1312 с. – (Мир энциклопедий).
3. Енгельс Ф. Демократичний панславизм // К. Маркс, Ф. Енгельс. – К.: Політвидав, 1959. – Т. 6.
4. Яковенко И.Г. Я верю в глобализацию // Общественные науки и современность. – 2007. – № 5. – С. 89.
5. Сталин И.В. Обращение к народу 9 мая 1945 года. // Марксизм и современность. – 2005. – № 1–2 (31–32). – С. 24.
6. Речь на предвыборном собрании избирателей Сталинского избирательного округа г. Москвы 9 февраля 1946 года. И.В. Сталин // Марксизм и современность. – 2005. – № 1–2 (31–32). – С. 25–29.
7. Судоплатов П.А. Спецоперации. Лубянка и Кремль. 1930 – 1950 годы. – М.: ОЛМА – ПРЕСС, 2005. – 700 с.: ил. – (Спецслужбы).
8. Картунов О.В. Вступ до етнополітології: Науково-навч. пос. – К.: Крок, 1999. – 300 с.
9. Попович М. Про значення наукової спадщини В.І. Вернадського.// Філософська думка. – 2003. – № 4.
10. Стігліц Дж. Глобалізація і її тягар. – К.: Вид. дім "К.М. Академія", 2003. – С. 258.
11. Балацкий Е. Глобальные институциональные ловушки: сущность и специфика // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. – № 9. – С. 102–107.
12. Статистичний щорічник України за 2006 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Видавництво "Консультант", 2007. – С. 551.